

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Μαΐου 2014 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους-μέλους»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

I. Γενικά επί του νομοσχεδίου

Το παρόν σχέδιο νόμου αποτελεί υποχρέωση της χώρας ως κράτους-μέλους της ΕΕ, δεδομένου ότι σύμφωνα με το άρθρο 19 της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ, η οποία αποτελεί αναδιατύπωση της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ “σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους-μέλους” υπάρχει υποχρέωση των κρατών-μελών να θέσουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας.

Η εσωτερική αγορά αποτελεί ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων σύμφωνα με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Από την άλλη πλευρά, δυνάμει του άρθρου 36 ΣΛΕΕ, τα κράτη-μέλη διατηρούν το δικαίωμα να καθορίζουν τους εθνικούς τους θησαυρούς και να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία τους. Υπό αυτή την έννοια, είναι δυνατοί περιορισμοί εισαγωγών, εξαγωγών ή διαμετακόμισης αγαθών με δικαιολογητική βάση την προστασία των εθνικών θησαυρών που έχουν καλλιτεχνική, ιστορική ή αρχαιολογική αξία.

Η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1993 (όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 96/100/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Φεβρουαρίου 1997 και την Οδηγία 2001/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2001) τέθηκε σε ισχύ προκειμένου να εξισορροπηθούν αυτές οι δύο βασικές αρχές που περιγράφονται από την ιδρυτική συνθήκη της ΕΕ, δηλαδή η ελεύθερη διακίνηση των αγαθών στην εσωτερική αγορά και η προστασία των «εθνικών θησαυρών ιστορικής, καλλιτεχνικής και αρχαιολογικής αξίας».

Η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ έθεσε σε εφαρμογή ένα σύστημα που επιτρέπει στα κράτη-μέλη να επιτυγχάνουν την επιστροφή στο έδαφός τους των πολιτιστικών αγαθών που χαρακτηρίζονται ως «εθνικοί θησαυροί» κατά την έννοια του άρθρου 36 ΣΛΕΕ και τα οποία ανήκουν σε κοινές κατηγορίες πολιτιστικών αγαθών που αναφέρονται στο παράρτημα της συγκεκριμένης οδηγίας και που απομακρύνθηκαν παράνομα από το έδαφος των κρατών μελών μετά την 1^η Ιανουαρίου 1993.

Η οδηγία 93/7/ΕΟΚ καθιέρωσε τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των πολιτιστικών αγαθών μεταξύ των κρατών μελών, αλλά και με την Ίντερπολ και άλλους αρμόδιους φορείς. Στόχος της οδηγίας ήταν, μέσω της συνεργασίας, να εξασφαλιστεί η υλική επιστροφή των πολιτιστικών αγαθών στο κράτος-μέλος από το έδαφος του οποίου τα εν λόγω αγαθά είχαν απομακρυνθεί παράνομα.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ, τα κράτη-μέλη υπέβαλαν στην Επιτροπή τέσσερις εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας. Οι εκθέσεις αυτές- καθώς και οι αντίστοιχες εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής- κατέδειξαν την περιορισμένη εφαρμογή και αποτελεσματικότητα της οδηγίας (είναι χαρακτηριστικό ότι μεταξύ 1993 και 2013, μόνο 15 προσφυγές με αίτημα την επιστροφή παρανόμως απομακρυνθέντος πολιτιστικού αγαθού είχαν πραγματοποιηθεί και από αυτές μόνο 7 είχαν στεφθεί με επιτυχία). Οι κύριες αιτίες για την περιορισμένη εφαρμογή της Οδηγίας ήταν οι ακόλουθες:

- Ένα παρανόμως διακινηθέν αντικείμενο που είχε χαρακτηριστεί ως «εθνικός θησαυρός» υπαγόταν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ μόνο αν ανήκε σε μία από τις κοινές κατηγορίες του παραρτήματος της Οδηγίας και εφόσον ανταποκρινόταν σε συγκεκριμένα κατώτατα οικονομικά και χρονολογικά όρια. Ο στενός αυτός εννοιολογικός προσδιορισμός δεν ήταν συμβατός με την πολιτιστική πολυμορφία των κρατών μελών και τις δικές τους κρίσεις περί του συνιστά κομμάτι της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.
- Η προθεσμία του ενός έτους για την άσκηση αγωγών επιστροφής ήταν πολύ μικρή.
- Η Οδηγία προέβλεπε ότι τα εθνικά δικαστήρια επιδικάζουν αποζημίωση στον κάτοχο/νομέα του παρανόμως διακινηθέντος πολιτιστικού αγαθού εφόσον αυτός είχε επιδείξει τη δέουσα επιμέλεια κατά την απόκτηση του αγαθού. Η συγκεκριμένη πρόβλεψη δημιουργούσε δύο προβλήματα: αφενός τα νομικά συστήματα των κρατών-μελών είχαν διαφορετική αντίληψη περί του τι συνιστά «δέουσα επιμέλεια» και αφετέρου το μεγάλο κόστος της αποζημίωσης καθιστούσε την προσφυγή στα δικαστήρια απαγορευτική.

Λόγω των ανωτέρω, ορισμένα κράτη-μέλη προτιμούσαν να καταφύγουν στους μηχανισμούς που προβλέπονται από τις διεθνείς συμβάσεις για να επιτύχουν την επιστροφή των πολιτιστικών τους αγαθών, όπως η Σύμβαση της UNESCO “*on the Means of Prohibiting and Preventing the Illicit Import, Export and Transfer of Ownership of Cultural Property*” (Παρίσι,1970) η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν. 1103/80 (Φ.Ε.Κ. 295/A/28-12-1980) και η Σύμβαση Unidroit (*Convention d’Unidroit sur les biens culturels volés ou illicitement exportés*) του Συμβουλίου της Ευρώπης (Ρώμη, 1995), η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν. 3348/2005 (Φ.Ε.Κ. 144/A/23-6-2005).

Στις εκθέσεις αξιολόγησης της οδηγίας η Ελλάδα είχε υπογραμμίσει όλα τα παραπάνω προβλήματα, αλλά και κάποια άλλα, όπως:

- καμιά αξίωση δεν μπορούσε να γίνει αποδεκτή για πολιτιστικά αγαθά που εξήχθησαν παράνομα από την επικράτεια κράτους μέλους πριν από την 1.1.1993. Σύμφωνα με τη Δεύτερη Έκθεση Αξιολόγησης, ο περιορισμός αυτός είναι ένας από τους σημαντικότερους λόγους για τους οποίους η Ελλάδα και άλλες χώρες όπως η Ισπανία, η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες προτιμούν να χρησιμοποιούν άλλα ένδικα μέσα για την ανάκτηση πολιτιστικών αγαθών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα και η Κύπρος είναι οι μόνες χώρες που έκαναν χρήση της διάταξης του άρθρου 14 της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ, με την οποία αποφάσισαν να παρατείνουν την υποχρέωση επιστροφής πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος των κρατών μελών και για την περίοδο πριν το 1993.

- η διοικητική συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών ήταν ανεπαρκής.

Η Ελλάδα είχε σχολιάσει στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τα πολιτιστικά αγαθά ότι όλες οι πληροφορίες που λαμβάνονται σχετικά με τα αντικείμενα που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από τα κράτη μέλη δεν προέρχονταν από τις κεντρικές αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή της Οδηγίας. Ας σημειωθεί εδώ ότι η Ελλάδα ήταν το μοναδικό ίσως κράτος μέλος το οποίο τηρούσε πλήρως την Οδηγία σχετικά με την άμεση ενημέρωση των κεντρικών αρχών όλων των υπολοίπων κρατών- μελών.

- δε γινόταν αναφορά στην υποχρέωση των οίκων δημοπρασιών για τη διασφάλιση της νόμιμης προέλευσης των διακινούμενων πολιτιστικών αγαθών (σύμφωνα με το διεθνές νομοθετικό πλαίσιο και τον Κώδικα Δεοντολογίας της UNESCO για τους εμπόρους έργων τέχνης).

Υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο περίπου 40.000 πολιτιστικά αγαθά διακινούνται παράνομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μόνο ένας πολύ μικρός αριθμός επιστρέφεται στις χώρες προέλευσης (European Parliament (2014), Press Release, “Return of illegally exported cultural objects: simpler rules approved by culture MEPs”, 10.4.2014 <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140407IPR42640/html/Return-of-illegally-exported-cultural-objects-culture-MEPs-back-simpler-rules>). Η προστασία των πολιτιστικών αγαθών μέσω της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησής τους σε τοπικό, περιφερειακό και, κυρίως, διεθνές επίπεδο είναι απαραίτητη καθώς το λαθρεμπόριο πολιτιστικών αγαθών αποτελεί διεθνές φαινόμενο μεγάλης κλίμακας και θεωρείται ως μια από τις σοβαρότερες μορφές εγκληματικής δραστηριότητας. Η σοβαρότητα του ζητήματος και η ανάγκη καταπολέμησης του μέσω διεθνικών δράσεων αποδεικνύεται από το γεγονός ότι έχει προσελκύσει το αυξανόμενο ενδιαφέρον πολλών διεθνών οργανισμών (π.χ. Unesco, Interpol, Συμβούλιο της Ευρώπης, Διεθνές Ινστιτούτο για την Ενοποίηση του Ιδιωτικού Δικαίου -Unidroit).

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχοντας διαπιστώσει το μέγεθος του προβλήματος της παράνομης διακίνησης των πολιτιστικών αγαθών αλλά και την ελλιπή εφαρμογή της Οδηγίας για την επιστροφή παρανόμως εξαχθέντων πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσής τους κατέληξε, στις 13 και 14 Δεκεμβρίου 2011 στο συμπέρασμα, ότι η οδηγία 93/7/ΕΟΚ δεν επαρκούσε και ότι ήταν αναγκαία η λήψη περαιτέρω μέτρων ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερη τόσο η πρόληψη όσο και η καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών.

Ακολούθησε δημόσια διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από το Νοέμβριο του 2011 έως τον Μάρτιο του 2012 αναφορικά με το θέμα και σύμφωνα με τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν, η Επιτροπή προέβη σε εκτίμηση επιπτώσεων, στο πλαίσιο της οποίας εξέτασε και συνέκρινε τις ακόλουθες επιλογές:

- Επιλογή 1: Καμία αλλαγή στην τρέχουσα κατάσταση
- Επιλογή 2: προώθηση της χρήσης κοινών εργαλείων από τις κεντρικές αρχές
- Επιλογή 3: αναθεώρηση της οδηγίας 93/7/ ΕΟΚ του Συμβουλίου
- Επιλογή 4: ενθάρρυνση της κύρωσης και εφαρμογής, από τα κράτη μέλη της Σύμβασης της UNESCO του 1970.

Τελικά η Επιτροπή αποφάσισε ότι η προτιμώμενη προσέγγιση θα έπρεπε να είναι ένας συνδυασμός των επιλογών 2 και 3 και το Μάιο του 2013 ενέκρινε το κείμενο της πρότασης για την αναδιατύπωση της οδηγίας. Το Νοέμβριο του 2013, το Συμβούλιο υιοθέτησε γενική

προσέγγιση όσον αφορά την πρόταση, υιοθετώντας τις βασικές αλλαγές που προτείνονται από την Επιτροπή και τον Ιανουάριο του 2014 η Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ψήφισε το κείμενο.

Μετά από δύο τριμερείς διαλόγους στις 29 Ιανουαρίου και 18 Φεβρουαρίου 2014, το αναδιατυπωμένο Κείμενο της Οδηγίας εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 14 Μαΐου 2015 κατά τη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας και η Οδηγία 2014/60/ΕΕ δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ.

Οι τροποποιήσεις που περιλαμβάνονται στο κείμενο αναδιατύπωσης της Οδηγίας κρίνονται θετικές προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότερης εφαρμογής της μέσω της οποίας επιχειρείται η βελτίωση του πλαισίου επιστροφής των παρανόμως διακινήθων πολιτιστικών αγαθών στα κράτη μέλη από όπου προέρχονται. Οι αλλαγές μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Διαγραφή του Παραρτήματος της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ: Κάθε πολιτιστικό αγαθό που ορίζεται ή έχει χαρακτηριστεί από ένα κράτος μέλος ως εθνικός θησαυρός δύναται να αποτελέσει αντικείμενο αιτήματος επιστροφής.
- Παράταση των προθεσμιών, έτσι ώστε τα κράτη μέλη : α) να έχουν (6) έξι μήνες, αντί των (2) δύο μηνών που προέβλεπε η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ, για να πραγματοποιήσουν τον έλεγχο σχετικά με το αν το αγαθό που εντοπίστηκε σε άλλο κράτος μέλος αποτελεί εθνικό τους θησαυρό, και β) τρία (3) έτη αντί του (1) ενός έτους που προέβλεπε η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ, για να κινήσουν τη διαδικασία επιστροφής.
- Χρήση του συστήματος πληροφόρησης IMI (μονάδα του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά, η οποία θεσπίστηκε με τον Κανονισμό ΕΕ αριθ. 1024/2012) για τη βελτίωση της συνεργασίας και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών διοικητικών αρχών.
- Μετάθεση του βάρους απόδειξης στον κάτοχο/νομέα ως προς την επίδειξη δέουσας επιμέλειας κατά την απόκτηση του αγαθού. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι προκειμένου να έχει δικαίωμα αποζημίωσης ο κάτοχος ή νομέας κατά την επιστροφή πολιτιστικού αγαθού στο κράτος προέλευσής του θα πρέπει να μπορεί αυτός να αποδείξει ότι επέδειξε την απαιτούμενη δέουσα επιμέλεια κατά την απόκτηση του αγαθού. Η Οδηγία περιλαμβάνει μη εξαντλητικά κριτήρια που βασίζονται κυρίως στο άρθρο 4 της σύμβασης του UNIDROIT για τον καθορισμό τη δέουσας επιμέλειας.

Επί των επί μέρους διατάξεων

Στο *άρθρο 1* προσδιορίζεται το αντικείμενο του προς ψήφιση νόμου το οποίο είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/601/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 15^{ης} Μαΐου 2014 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους-μέλους. Διευκρινίζεται ότι ο συγκεκριμένος νόμος ρυθμίζει τη διαδικασία και τους όρους σύμφωνα με τους οποίους επιστρέφονται τα πολιτιστικά αγαθά που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους μέλους.

Στο *άρθρο 2* καταγράφονται οι ορισμοί που ισχύουν για τους σκοπούς του παρόντος νόμου σύμφωνα με το άρθρο 2 της Οδηγίας.

Στο *άρθρο 3* ορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου και διασαφηνίζεται ότι το πεδίο προστασίας του νόμου εφαρμόζεται και στις αιτήσεις επιστροφής πολιτιστικών αγαθών που απομακρύνθηκαν παράνομα από το έδαφος άλλων κρατών-μελών όχι μόνο μετά την 1.1.1993 (όπως ορίζει η Οδηγία), αλλά και πριν την 1^η Ιανουαρίου 1993 (η σχετική δυνατότητα προβλέπεται στο άρθρο 15 της Οδηγίας). Η νομοθετική αυτή επιλογή είναι απόλυτα συνεπής με την προτεραιότητα που δίνει διαχρονικά η Ελλάδα σε θέματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς (το ίδιο είχε γίνει και κατά την ενσωμάτωση της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ).

Στο *άρθρο 4* ορίζεται το Τμήμα Τεκμηρίωσης και προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων, Τεκμηρίωσης και προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού ως η αρμόδια αρχή του ελληνικού κράτους για την εφαρμογή του παρόντος νόμου. Στο άρθρο αυτό περιγράφονται οι αρμοδιότητες της αρμόδιας αρχής για την εφαρμογή της Οδηγίας σύμφωνα με το άρθρα 4 και 5 και 17 της Οδηγίας.

Στο *άρθρο 5* ρυθμίζονται τα θέματα δικαστικής προστασίας. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι κάθε κράτος-μέλος μπορεί με αγωγή του που κατατίθεται κατά του νομέα, ή, αν δεν υπάρχει, κατά του κατόχου, να ζητήσει την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφός του. Η σχετική αγωγή υπάγεται στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου που δικάζει κατά την τακτική διαδικασία. Το αιτούν κράτος-μέλος μπορεί ακόμη να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά του

νομέα ή του κατόχου. Ιδίως μπορεί να ζητήσει την απαγόρευση πράξεων νομής ή κατοχής, ή και την επιδίκαση σε αυτό της νομής του πολιτιστικού αγαθού.

Στο *άρθρο 6* προβλέπεται ότι η αρμόδια αρχή του ελληνικού κράτους, όπως ορίζεται στο *άρθρο 4*, του νόμου ενημερώνει αμελλητί την κεντρική αρχή του κράτους-μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση ότι ασκήθηκε αγωγή/αίτηση ασφαλιστικών μέτρων του ελληνικού κράτους για την επιστροφή πολιτιστικού αγαθού. Η ίδια αρχή ενημερώνει αμελλητί τις κεντρικές αρχές των λοιπών κρατών-μελών ότι έχει ασκηθεί αγωγή με αντικείμενο την επιστροφή παρανόμως απομακρυνθέντος πολιτιστικού αγαθού ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων. Διασαφηνίζεται τέλος ότι η ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιείται μέσω του IMI (μονάδα του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά, η οποία θεσπίστηκε με τον Κανονισμό ΕΕ αριθ. 1024/2012).

Στο *άρθρο 7* προβλέπεται ότι το δικαίωμα άσκησης αγωγής για την επιστροφή πολιτιστικού αγαθού παραγράφεται μετά την παρέλευση τριών (3) ετών από την ημερομηνία κατά την οποία η αρμόδια κεντρική αρχή του αιτούντος κράτους μέλους έλαβε γνώση του τόπου όπου βρισκόταν το πολιτιστικό αγαθό και της ταυτότητας του νομέα ή του κατόχου του. Με την Οδηγία 93/7/ΕΟΚ προβλεπόταν παραγραφή του αντίστοιχου δικαιώματος μέσα σε ένα έτος. Κατά τη διάρκεια εφαρμογής της Οδηγίας 93/7/ΕΟΚ αποδείχθηκε ότι η προθεσμία αυτή ήταν πολύ ανελαστική και κατέληγε να περιορίζει υπέρμετρα την δυνατότητα παροχής δικαστικής προστασίας σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών (δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι κατά τη διάρκεια της εικοσαετούς εφαρμογής της οδηγίας 93/7/ΕΟΚ, υπήρξαν ελάχιστες υποθέσεις επιστροφής πολιτιστικών αγαθών που έφθασαν στα δικαστήρια).

Σύμφωνα με το *άρθρο 8*, εφόσον δεν συντρέχουν οι λόγοι παραγραφής του *άρθρου 7*, η επιστροφή πολιτιστικού αγαθού διατάσσεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο εάν αποδειχθεί ότι αυτό εμπίπτει στην έννοια του πολιτιστικού αγαθού του *άρθρου 2* στοιχ. 1 του νόμου και ότι απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους. Το Μονομελές Πρωτοδικείο ορίζει εύλογη αποζημίωση υπέρ του νομέα, ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις, με την προϋπόθεση ότι ο νομέας αποδεικνύει ότι αυτός επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή κατά την απόκτηση του αγαθού. Για να εξακριβωθεί αν ο νομέας επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή, λαμβάνονται υπόψη όλες οι συνθήκες απόκτησης και ιδίως η τεκμηρίωση σχετικά με την προέλευση του αγαθού, οι άδειες εξαγωγής που απαιτούνται δυνάμει του δικαίου του αιτούντος κράτους μέλους, ο χαρακτήρας των μερών, το καταβληθέν ποσό, η εξέταση από το νομέα κάθε

προσβάσιμου μητρώου για τα κλαπέντα πολιτιστικά αγαθά και κάθε άλλη πληροφορία που θα μπορούσε λογικά να είχε αποκτήσει, και οποιαδήποτε άλλη ενέργεια στην οποία θα είχε προβεί ένα λογικό άτομο υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες. Σε κάθε περίπτωση, η καταβολή της αποζημίωσης του νομέα αποτελεί προϋπόθεση για την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού. Τυχόν δαπάνες που προκύπτουν κατά το στάδιο της εκτέλεσης της απόφασης που διατάσσει την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού ή που αφορούν στην υλική συντήρηση του πολιτιστικού αγαθού βαρύνουν το αιτούν κράτος-μέλος. Το αιτούν κράτος-μέλος μπορεί να αξιώσει την απόδοση των ποσών που κατέβαλε για την εύλογη αποζημίωση του νομέα καθώς και για την υλική συντήρηση του αγαθού και για την εκτέλεση της απόφασης που διατάσσει την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού από τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την παράνομη απομάκρυνση του πολιτιστικού αγαθού από το έδαφός του.

Στο *άρθρο 9* προβλέπεται ότι σε περίπτωση ευδοκίμησης της αγωγής, η κυριότητα επί του πολιτιστικού αγαθού μετά την επιστροφή του διέπεται από το δίκαιο του αιτούντος κράτους-μέλους, ενώ ο κύριος του επιστραφέντος αγαθού οφείλει να καταβάλει στο δημόσιο τις δαπάνες ή τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε το δημόσιο, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης που τυχόν καταβλήθηκε στον καλόπιστο νομέα.

Στο *άρθρο 10* διασαφηνίζεται ότι από την έναρξη ισχύος του νόμου καταργούνται οι διατάξεις του ΠΔ 133/1998 και του ΠΔ 67/2003 (πρόκειται για το προεδρικό διάταγμα με το οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ στην ελληνική νομοθεσία και αυτό με το οποίο τροποποιήθηκε το αρχικό προεδρικό διάταγμα ενσωμάτωσης).

Σύμφωνα με το *άρθρο 11* η ισχύς του νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Από το παρόν νομοσχέδιο δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Αθήνα, 27.10.2015

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

